

Borgmästare Ludvig Petersons tal till Vegas besättning 13/5 1880

Jag har letat i Blekinge Läns Tidning och Carlskrona Weckoblad efter någon liten notis om att rådmannen Peterson skulle hållit tal när Vegas besättning med professor Adolf Nordenskiöld i spetsen och under kapten Louis Palanders befäl anlände till Karlskrona efter sin upptäckt av Nordostpassagen genom Arktis. Men Jarls uppgift (i Släktboken) att detta skulle ha skett den 24 april är felaktig. Då anlände nämligen Vega till Stockholm. Hyllningarna i huvudstaden var obeskrivliga. Specialtåg fyllda med rusiga svenskar anlände till huvudstaden från när och fjärran och festligheterna pågick i flera dagar med konungen, ministären och celebriteter av alla slag hyllade de hemkomna hjältarna i en aldrig tidigare skådad nationalistisk yra.

Besättningen hade hedrats på sina många strandhugg på vägen hem efter genomför bragd. Den japanske kejsaren tog emot i Yokohama, så följde hyllningar i Hongkong, Kairo, Neapel, Rom, London, Paris och Köpenhamn innan fartyget anlände till Sverige. Man passerade Karlskrona, Palanders födelsestad, utan att angöra där. Kung Oscar II hade nämligen uttryckt en önskan att Vegamännen först vid Stockholms slott skulle angöra Sveriges jord. Den 24 april ångade Vega förbi Vaxholm. Flaggpyrda båtar fullpackade med folk tog emot med jubelrop. Lyktor, fyrverkeri, kanoners dån blandade sig med skallande hurrarop från tusentals åskådare. Festligheterna pågick sedan i närmare tre veckor.

Hela anläggningen *Rindöbaden* brann ner 1908, men *Vegabryggan* finns ännu kvar.

(Vegamännen fick alltså inte angöra Vaxholm, det hade Oscar II bestämt. Men man ankrade upp på södra Vaxholmsfjärden, utanför Rindö, dygnet före anlop till Stockholm – för att passa en angiven ankomsttid till slottet. På Rindö finns en tilläggsplats för Vaxholms båttrafik, som än i dag heter *Vegabryggan*. Den ligger nära det dåvarande, sex våningar höga anläggningen, *Rindöbaden*, se bilden ovan. Här ”drack man brunn”, badade salta (nåja) bad, andades frisk luft och odlade sina sociala kontakter vid förra sekelskiftet. Allt brann ner till grunden 1908 och i dag återstår bara betonglocket till brunnen som innehöll det järnrika, hälsosamma vattnet, som alla så hett eftertraktade. En systerson till Adolf Nordenskiöld, Otto Nordenskiöld, låg förtöjd vid Vegabryggan med sitt fartyg Arctic inför förberedelserna till den [första svenska expeditionen](#) till Antarktis [1901](#), som Otto ledde.)

Så styrde Vega kosan mot Karlskrona och anlände dit den 13 maj, nästan två år efter det man lämnat staden och svensk jord för att bege sig ut på den äventyrliga färden mot Arktis. Här följer några glimtar ur Blekinge Läns Tidnings rapportering av firandet i Karlskrona – vilken inkluderar vår käre släktings – borgmästare Ludvig Petersons – välkomsthälsning till Vegamännen.

Adolf Nordenskiöld, framför ett infruset och ett ”fritt” Vega

Tidningens kungörelse och information inför Vegas ankomst:

Kanonbåten Gunhild har i går utlagt från varvet för att från Ronneby hitföra Blekinge 4:de båtmans kompani. (*Kanske polisförstärkning för att hålla ordning på det yra firandet?*)

Vegas hitkomst kommer, enligt hvad den därför tillsatta kommittén beslutit, att högtidlighållas med festlig middag å Frimurarsalen, i hvilken middag äfven damer skola delta och till hvilken utom kapten Palander och löjtnant Brusevitz kommer att inbjudas Vegas hela besättning jemte fruar. Hedersgästernas välkomstkål skall föreslås af amiral Sundin. På aftonen skall musik anordnas i Hoglands park som kommer att ekläras. Att vidtaga erforderliga arrangemang äro utsedde proviantmästaren Nordbeck, konsul Åhsberg, kaptenerne Bennet och af Trolle, polismästare Nerman, löjtnant von Schoulz och kammarskrivare Moberg.

Anteckningslistor äro från och med idag tillgängliga i stadens boklådor och å Messen. Middagen skall hållas dagen efter Vegas hitkomst.

Tacksägelsegudstjänst torde äfven komma att hållas i Amiralitetetskyrkan.

Blekinge Läns Extra-blad:

Vega-Expeditionen

Professor Nordenskiöld har blifvit upphöjd till friherrligt, kapten ^[1] Palander och grosshandl. Oskar Dickson i adligt stånd. Dickson har erhållit storkors af Nordstjerne-orden. Sibiriakoff är utnämnd till kommandör af Nordstjerne-Orden, första klassen. Konungen öfverlämnar i afton briljantiserade Nordstjerne-Ordens tecken åt professor Nordenskiöld och kapten Palander

[1] Blev 12 år senare befordrad till amiral, år 1900.

Här de nämnda: Nordenskiöld, Palander, Dickson² och Sibiriakoff

Blekinge Läns Tidning den 15 maj:

Vega-festligheterna fortsattes i torsdags som omnämnts tidigare och började med middag kl. 4 i Frimurarnes sal. Väggarna voro rikt prydda med smakfullt ordnade flaggor. Palander slog sig ner vid hedersbordet med grefinnan Wachtmeister till höger och amiral Sundin till vänster.

Middagens matsedel var följande:

Bouillon.....	Sherry
Färsk grönsoppa.....	Margeau
Rökt lax med ägg och spenat.....	Hochteimer
Kokt lax.....	Sauternes
Späckad oxhare med legymer.....	Guldkronan
Vildsvinsskinka.....	Guldkronan
Citronpudding.....	Madeira
Pastej på vildt.....	Bourgogne
Sparris.....	Seltervatten
Stekt kycklingsallad.....	Chateau Crement
Glace.....	Pale sherry
Frukt.....	Chateau Muncatel

Under middagen utfördes följande musikprogram:

”Vega marsch” af Sohlberg; Overture till operan ”Willars Dragoner” af Mailart; ”Duett” ur operan Norma, af Bellini; ”Vegapolka”, af Keiner; Harposånger och potpurri öfver svenska folksånger; ”Marsch Médaille d’Italia”, af Bléger;

Så följde tal³ af amiral Sundin. Så dracks kaffe och när middagen var avslutad drog hela sällskapet kosan till Hoglands park. Här voro åtskilliga festliga och ensligt det enstämmiga

² Kostnaderna för hela Vega-resan finansierades av Oscar II, grosshandlare Dickson och ryske köpmannen Sibiriakoff med 1/3-del från var och en.

³ Hela talet återfinns i tidningen.

omdömet utmärkt lyckade anordningarne vidtagna. Paveljongen var på det smakfullaste sirad med åtskilliga nationers flaggor. Gaskandelabrar, orientaliska lyktor, marschaller och gasbloss voro utplacerade här och var. För musiken fanns en särskild upphöjning uppförd.

Efter en stunds väntan, som spillde god del af festens dyrbara minuter, besteg tillförordnade borgmästaren Ludvig Peterson talarstolen, i följande ord uttalande samhällets helsning, ofta afbruten af bifallsrop:

Petersons tal:

”Välkomne åter till Karlskrona, I Vegas mångbesjungna män! Välkomna åter! Så lyder hälsningsorden till Eder i går; så lyda de ock i dag från gamla välbekanta röster – ja, för några ibland Eder från röster, som äro Eder käre. Välkomne!

Så hafven I redan länge helsats äfven på flera främmande tungomål, emot forntida sed, vid de många djupa strandhugg I gjort, under Eder nu tillryggalagda, långa vikingafärd, på hvilken I famnat tvenne världsdelar, dem I tagit med storm.

Den seger I vunnit, är ock ej blott *er* egen, ej blott *ett* folks; det är nationernas, det är mänsklighetens seger. På Edert nu ändade, ärofulla triumftåg hafva vetenskapens, industrins och handelns främste representanter och yppersta målsmän för Eder tolkat vigten och betydelsen i vetenskapens och civilisationens tjänst af den storslagna bragd i hvars utförande I, hvar och en sin mån, så väsentligen deltagit till oförvanskelig ära för Eder sjelfa och det svenska namnet.

Hvad skola väl vi i Karlskrona kunna hafva att säga Eder utöfver det myckna, som härförinnan så värtaligt blifvit Eder sagdt? Men inte kan Karlskrona tåga, då vår storsinnade konung, hela det svenska folket, – ja, då tvenne världsdelar jubla öfver ett stordåd, som utförts af män tillhörande den svenska flottan. – Nej! äfven med fara att endast upprepa hvad redan till Eder talats, måste vi gifva våra känslor luft. – Dock! oss såsom antingen sjelfva sjömän, eller stående dem nära, höfves icke att vara mångordiga.

Vi vilja derföre nu endast säga Eder att vi här hemma i våra tankar varit med Eder på den äfventyrliga, men så ärorika färden, att vi med bäfvan räknat de många dagarna i Eder långa vinter deruppe i den kalla norden; men att våra bröst vidgats af hänförelse, då Edert segerbud omsider nådde fram till oss; och att vi äro stolta öfver att få räkna såsom våra de män, hvilka spridt en föryngrande glans öfver den för oss alla så kära blågula flaggan och det svenska namnet. Å den här församlade skarans vägnar utbringar jag ett lefve! Vegas behjertade män, dess befäl, dess underbefäl och dess besättning!

Dånande hurra- och leverop svarade härtill, hvarefter den Landborgska kören sjöng ”Vårt land”. Sedan man tömt det första helsningsglaset, uppträdde efter en stund adjunkt Lundborg med kraftig stämma och varm deklamation, föredragande nedanstående med bravorop emottagna festqväde af herr Maximilian Axelsson

(8 verser, här återges vers 1, 7 och 8):

Ringa är vårt land, väl många säger,
fattigt framför allt på gods och guld;
Men den som ett fläckfritt namn blott äger,
står hos mänskligheten ej i skuld.
Hvad den lumpna afund än må säga,
hvad dess skumma blickar än må se,
hur med falska vigter den må väga,

sanningen sin dom skall rättvist ge.

Vegas män! Välkomna hit, I alla
länge väntade på denna kust!
Helsningsropen högt för er må skalla,
er, som tanken följt i fröjd och lust,
– följt uti den dystra vinterkvällen,
verlden skänkte er sitt hederspris.

Här är hemmet; – inga gyllne salar
öppnas här med kunglig prakt för er;
trogen famn och blick, som kärlek talar,
broders hand, som gladt sin helsning ger,
hjärtan, på er färd er städse nära,
lika varma än i mötets stund,
– ack, hvad är all jordens glans och ära
mot ett heligt själars förbund.

Rådman Ludvig Peterson (i repris)

Olja av Nordenskiöld med infrusna Vega i fonden

Åter höjdes Vegamännens ljudliga lefve- och hurrarop. De två sista verserna sjöngos. Så följde ett tal av lektor Osterman, mera sång författad af Maximilian Axelsson och den sista skålen föreslogs af polismästare Nerman.

Kort derefter gafs med raketer signal till parkfestens slut och fyrverkeriets början. Klockan var då halv elva. Det gafs ingen appell och därför måste man lyda; men nog undrades lite här och var, hvart den herliga och festliga våraftonens timmar tagit vägen. Fyrverkeriet brändes af på Hattholmen. Dagens festligheter voro slut och äro nu blott ett minne, men ett sådant som vår stad skall länge bevara. Må de hafva kunnat säga dem, till hvilkas ära de voro anordnade, att äfven vår stad kan värmas af hänförelse för en stor och fosterländsk sak. Må de se till hvad Karlskrona har *velat*, icke till hvad de har *kunnat* göra.

Annonser i Blekinge Läns Tidning samma dag, den 13 maj 1880:

Vid Lyckeby Mekaniska Verkstad

förfärdigas ångmaskiner och axelledningar; turbiner flera storlekar, qvarn- och sågverk, vattenuppfodringsverk, samt för industrier erforderliga maskiner och redskap.; skepps spel och pumpar, vinschar och kranar, landbruksmaskiner och redskap, såsom smörkärnor, större och mindre, såväl för handkraft som vandring, m.m.; alla sorters handelsgods, finare och grövre gjutgods. Ritningar och kostnadsförslag å industriella anläggningar uppgöres. Prisuppgifter erhållas på begäran. G. Nystrand.

Vega-Punsch

i utmärkta qualitéer per helbutelj Krona

1:24. P. Nordström

Jonas Hök
Vaxholm i augusti 2011
